

Korzyści dla gospodarki wynikające z otwartości kraju na imigrację na przykładzie Wielkiej Brytanii

*Bartłomiej Kuban, zwycięzca Letniej Szkoły Leszka Balcerowicza
organizowanej przez FOR*

Kryzys uchodźczy i problemy społeczno-ekonomiczne trapiące współczesne rozwinięte gospodarki umożliwiły fali populizmu zdominowanie przestrzeni publicznej w Europie i USA. Już nie pierwszy raz w historii winą za niepowodzenia i dolegliwości państwa obarcza się obcych. Obecnie antyimigracyjną retorykę oraz związane z nią niepokoje możemy zauważyć w Wlk. Brytanii. Theresa May podczas swojego przemówienia na kongresie Partii Konserwatywnej oskarżyła imigrantów o „zabieranie pracy Anglikom, przyczynianie się do ubożenia angielskiego społeczeństwa, i osłabianie spójności społecznej”. W kontekście stanowiska rządu, na którego czele stał niegdyś Tony Blair, słowa te mogą dziwić.¹ Wśród chaosu wywołanego decyzją o Brexitcie nadszedł dobry moment do podsumowania korzyści jakie osiągnęła brytyjska gospodarka dzięki swojej otwartości na imigrację.

Często stosowanym przez przeciwników imigracji argumentem jest spadek wynagrodzeń rdzennej ludności. Badacze są jednak zgodni² co do nieznacznego wpływu imigracji na wynagrodzenia i poziom zatrudnienia lokalnych. Za to gospodarka zyskuje dobrze wykwalifikowanych pracowników. Ludzie, którzy od 2000 roku przybijają do brzegów Wlk. Brytanii są średnio lepiej wykształceni niż Brytyjczycy- 25% imigrantów z krajów A10³ i 64% z EU-15 ma wykształcenie wyższe.⁴ Jest to znacząca oszczędność z perspektywy brytyjskiego budżetu.⁵ Rzadko porusza się tę kwestię, jednak ten intelektualny „posag” wnoszony przez imigranta wiążącego się z Wielką Brytanią pozwolił od 2000 roku zaoszczędzić już ponad 8,6 mld funtów w kosztach edukacji. Szacuje się, że przez ostatnie 20 lat ludzie, którzy przybyli na Wyspy, wnieśli na tamtejszy rynek pracy „kapitał ludzki” warty 49 mld funtów- czyli przynajmniej tyle musieliby zapłacić lokalni, żeby osiągnąć obecny poziom umiejętności pracowników, gdyby w latach 90. wprowadzono restrykcyjną politykę migracyjną. Brytyjski system edukacji nie zyskuje tylko dzięki ograniczeniu strony kosztowej. Tamtejsze uniwersytety

¹ Ówczesna władza była zdania, że imigracja jest ogólnie zjawiskiem pozytywnym ze względu na jej korzystny efekt dla PKB.

² Zarówno Jonathan Wadsworth z University of London oraz Bank Anglii potwierdzają ten fakt, a wśród wykwalifikowanych pracowników tendencja jest nawet odwrotna. Imigracja przy wyższych poziomach dochodu zwiększa średnią płacę o 0,6%. Więcej w Jonathan Wadsworth, *Immigration and the UK Labour Market*, Centre for Economic Performance paper EA019 i S. Nickell, J. Saleheen, "The impact of immigration on occupational wages: evidence from Britain" Staff Working Paper No. 574, Bank of England, Londyn, 2015.

³ Państwa, które przystąpiły do UE w 2004 roku, w tym m.in. Polska.

⁴ Dla porównania wśród urodzonych na Wyspach współczynnik ten wynosi 24%. Więcej w C. Dustmann, T. Frattini, *Positive economic impact of UK immigration from the European Union: new evidence*, UCL Centre for Research and Analysis of Migration, listopad 2014.

⁵ C. Johns, *Looking at the economic benefits of immigration*, <https://www.irishtimes.com/business/economy/looking-at-the-economic-benefits-of-immigration-1.2215789>, 19.07.2017.

ściągać z całego świata młodych ludzi, którzy wspierają gospodarkę, wydając swoje pieniądze na trzy sposoby: na chesne, na utrzymanie, i na turystykę. Zagraniczni studenci z tytułu tych trzech potrzeb w 2014 roku wnieśli prawie 26 mld funtów⁶. Szczególne znaczenie ma to dla niektórych regionalnych gospodarek w których większość zatrudnienia i generowanych przychodów zawdzięcza się funkcjonującej w pobliżu uczelni. Cała infrastruktura związana z zagranicznymi studentami daje pracę 234 tys. osobom w całym kraju, a przy utrzymaniu obecnego wskaźnika wzrostu sektora, do 2019 roku może stworzyć dodatkowe 80 tys. miejsc pracy.⁷ Ponadto spora część zagranicznych studentów decyduje się na pozostanie na Wyspach po uzyskaniu dyplomu⁸ stając się dobrze wyedukowaną kadrą zdolną do pracy w wysokoproduktywnych gałęziach gospodarki takich jak IT czy medycyna.⁹ O niebagatelnym znaczeniu tego zjawiska dla gospodarki świadczą ostrzeżenia wydawane przez przedstawicieli NHS¹⁰ czy deweloperów¹¹ wskazujące na zgubne skutki ograniczenia migracji.

Spójrzmy teraz na kwestię fiskalną. Interesującej analizy¹² dokonało brytyjskie OBR¹³, które na podstawie trzech scenariuszy oszacowało wpływ migracji na budżet Królestwa. Zakładając ograniczenie migracji netto do 105 tys. osób rocznie, skutkowałoby to zmniejszeniem dynamiki PKB, obniżeniem przychodów z tytułu podatków oraz wzrostem długu publicznego w stosunku do PKB. Ograniczając napływ ludności, władze w ciągu 50 lat mogą przyczynić się do wzrostu tego wskaźnika zadłużenia do ponad 100%. Natomiast w scenariuszu wysokiej migracji netto (224 tys. rocznie), pozycja budżetu zostaje wzmocniona, a dług publiczny do 2065 roku ograniczony do 70% wartości PKB¹⁴. W przypadku PKB per capita, MFW¹⁵ wraz z raportem¹⁶ Ekrame Boubtane z PSE¹⁷ są zgodni co do pozytywnego wpływu imigracji na jego dynamikę, szacując, że zwiększenie o 1 pkt proc. odsetka migrantów wśród aktywnych zawodowo przyczynia się do wzrostu produktywności o 0,5-2%. Dodatkowo w warunkach niskiej dzietności w Europie, stosunkowo młody wiek imigrantów ogranicza wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego, stabilizując tym samym cały system emerytalny.

⁶ *The economic impact of international students*, <http://www.universitiesuk.ac.uk/policy-and-analysis/reports/Documents/2017/briefing-economic-impact-international-students.pdf>, Oxford Economics, March 2017.

⁷ *Supporting International Education in the UK*, ExEdUK, June 2016.

⁸ *International student migration research update: What do international students do after their studies?*, Office for National Statistics, April 2017.

⁹ We wspomnianych sektorach już co piąty pracownik nie pochodzi z Wielkiej Brytanii. Więcej w B. Chu, *What do immigrants do for the UK economy? Nine charts Conservative ministers seem to be ignoring*, <http://www.independent.co.uk/news/business/news/immigration-uk-economy-what-are-the-benefits-stats-theresa-may-amber-rudd-tory-conference-speeches-a7346121.html> 20.07.2017.

¹⁰ H. Smith, *NHS would collapse if it wasn't for immigrants, experts say*, www.independent.co.uk/news/uk/politics/brexit-immigration-figures-latest-nhs-would-collapse-immigrants-experts-warn-a7208616.html, 20.07.2017.

¹¹ Z. Rodionowa, *Freedom of movement 'vital' to UK construction post Brexit, industry experts warn Government*, <http://www.independent.co.uk/news/business/news/brexit-latest-freedom-of-movement-uk-construction-warning-a7307246.html>, 20.07.2017.

¹² *Fiscal Sustainability Report*, Office for Budget Responsibility, June 2015.

¹³ Office for Budget Responsibility (pol. Biuro Odpowiedzialności Budżetowej).

¹⁴ Z obecnych 84%.

¹⁵ F. Jaumotte, K. Koloskova, S.C. Saxena, "Impact of migration on income levels in advanced economies". Spillover Task Force, IMF, 2016.

¹⁶ E. Boubtane, J.C. Dumont, C.Rault "Immigration and Economic Growth in the OECD Countries 1986-2006". CESifo Working Paper Series No. 5392. 2015.

¹⁷ Uniwersytet Ekonomiczny w Paryżu (ang. Paris School of Economics).

Biorąc pod uwagę fakty, że Wlk. Brytania jest zdecydowanie największym beneficjentem tzw. drenażu mózgów¹⁸, a imigranci z UE w zdecydowanej większości są płatnikami netto brytyjskiego systemu socjalnego, decyzja Wlk. Brytanii o Brexicie jest zaskakująca. Napływająca siła robocza skutecznie uzupełnia niedobory w nisko wynagradzanych zawodach, a wykwalifikowani pracownicy są zatrudniani w wiodących branżach jak hightech czy medycyna. Argument o eksploatacji brytyjskiego systemu świadczeń socjalnych również należy uznać za niezasadny, gdyż w ciągu ostatnich lat prawdopodobieństwo pobierania zasiłków przez imigrantów z Europy było o 45%¹⁹ mniejsze niż w przypadku rodzimych Brytyjczyków. Władze i mieszkańcy powinni być świadomi znaczenia wkładu, jaki imigranci wnieśli przez ostatnie dziesięciolecia do brytyjskiej gospodarki.

¹⁸ OECD (2016), PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education, PISA, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264266490-en>, 21.07.2017.

¹⁹ C. Dustmann, T. Frattini, *Positive economic impact...*, dz. cyt.